

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, M.DCCXI

§. II. Conclusiones faciliores.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84777](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84777)

actu non advertat se peccare : ergo certum apud omnes est, quod, ut quis peccet, non est necesse, ut toto tempore, quo quis peccat, cogitet actu se peccare, sed satis est, ut ex libertate peccati antecedenti continuet idem opus, ob quam erit imputabile in ratione peccati eo modo, quo in alijs operibus libens, ut quis dicatur liberè studere, non est necesse, ut quolibet instanti cogitet se studere; immo quò magis quis studet, minùs advertit se studere, sed satis est, ut continuet idem studium, ex eà intentione libera, quà studio se applicuit; ex hac enim studiù toto tempore denominatur liberum.

N. 38. Adverte 3. certum quoque apud DD. Catholicos esse, quod ad formale peccatum (sive Theologicum, sive purè Philosophicum, si possibile est) requiritur necessario advertentia peccati, sive expressa, ut aperte docet S. Thom. *qu. 15. de Veritate art. 1. D. Bonav. in 2. dist. 29. P. Vasq. 1. 2. d. 60. cap. 3. ad finem, & d. 107. cap. 3.* adducens plures Antiquos, P. Granado 1. 2. tr. 3. d. 3. P. G. Hurt. d. 4. de Peccatis, *diffic. 4. P. Sanch. lib. 1. Sum. cap. 1. n. 7. P. Salas 1. 2. tr. 8. d. unicà tr. 4. contr. 1. pu. 4. & alij*, quos dabo §. 3. sive interpretativa, seu virtualis, ut sufficere docent P. Suar. d. 4. de Volunt. *sect. 3. Lorca d. 28. de Peccatis, Montefin. tom. 1. d. 7. qu. 1. n. 17. M. Medina 1. 2. qu. 19. art. 6. Cam. lib. 2. Theol. Fund. pag. mihi 479. num. 1361.* qui tamen videtur deinde docere oppositum, M. Mart. de Prado in *Theol. Mor. cap. 2. de Peccat. qu. 5. M. Tapia tom. 1. lib. 3. qu. 7. art. 4. n. 3.* Ratio est evidens; quia implicat, ut voluntas sit potens velle peccatum, nisi cognoscat peccatum, nam nihil voluntas velle potest, nisi hoc ipsum ab intellectu proponatur: ergo implicat peccatum sine prævia advertentia peccati, seu malitiæ; ut etiam tradidit P. Thyrsus *tom. 4. d. 6. n. 42.* agens contra Janfenium; ait enim, non minus esse de ratione peccati cognitionem malitiæ formalem, aut interpretativam, præsentem, vel præteritam physicè, & moraliter præsentem, quàm libertatem indifferentiæ: ergo juxta fidem, immò juxta rationem naturalem, ut late ostendimus d. 5. & 6. ad formale peccatum requiritur necessariò cognitio peccati; quia verò advertendo 1. dixi, quòd omnis virtualis, & interpretativa advertentia malitiæ, seu peccati præsupponit expressam advertentiam malitiæ saltem apprehensivam, vel dubitativam, idèò saltem hæc requiritur. Modò tota difficultas est combinare peccata ignorantie cum necessariis

tate advertentiæ; si enim dantur peccata ignorantie: ergo sine cognitione peccati, seu cum ignorantia peccati, peccatur; ergo ad peccatum non est necessaria advertentia peccati; ergo peccatur, quin advertatur peccari. Hæc est summa questionis, & difficultatis, quæ quidem, ut loquar cum P. Vasq. l. c. ab Antiquis adeò egregiè agitata fuit, ut nisi Moderni aliqui veritati manifestè contradixissent, longè non egeret disputatione. Hæc P. Vasq. suo tempore; quòd tamen potiori jure modò dici potest post doctrinam P. Elizal. & P. Thyrsi, qui quoad hoc punctum, *peccatur verè, & propriè, quin eo instanti, quo peccatur, advertatur peccari*, doctrinam Elizaldæ defendendam suscipit; & multò magis hoc dici potest post Dissertationem Theologicam de advertentiâ requisitâ ad peccandum formaliter, editam Leodij anno 1695. à F. Norberto de Elbecque Ordin. Prædicatorum, quem Authorem scorsim impugnabimus.

§. II.

Conclusiones faciliores.

S U M M A R I U M.

Est de fide dari peccata ignorantie, n. 41.
Opus contra legem ex errore vincibili est peccatum ignorantie, n. 42.
Idem opus præter malitiam ignorantie vincibilis contrahit aliam malitiam speciem contra virtutes præceptas, n. 43.
Si ignorantia olim vincibilis fiat nunc prorsus invincibilis, opus contra legem non est peccatum formale, sed materiale, n. 45.
Expono conclusionem, n. 46.

Prima conclusio: Dantur peccata ignorantie verè, & propriè talia. Est omnium Catholicorum. Patet ex pluribus Scripturæ locis, in quibus petitur, ut Deus remittat peccata occulta, & in lege antiquâ offerebatur sacrificium pro peccatis ignorantie; & David petit sibi suas ignorantias ignosci; nemo autem petit sibi propriè ignosci, nisi quod ignoscitur, sit propriè culpa. Patet quoque ex omnibus T. T. in 1. 2. & hoc fusè tractat P. Eliz. 2. p. lib. 5. qu. 3. §. 2. mihi pag. 12. nec est, quòd in hoc immerer; satis est S. Thom. qui in 2. dist. 22. qu. 2. art. 1. ait: *Nec mirum est, si hoc ipsum, quod est scientià carere, est peccatum ei, qui potest, & tenetur habere, cum etiam carere aliquo corporali ad officium pertinente peccatum sit, ut tonsura... quòd autem ista in se peccata sint, pœna ostendit.* Idem ait 1. 2. qu. 6. art. 7.

Secunda conclusio: Quæcumque sunt contra

contra legem ex ignorantia vincibili sunt verè, & propriè peccata ignorantia. Est omnium Catholicorum. Patet; quia omnia ea opera sunt libera in ipsa ignorantia vincibili; ergo nihil deest, quò minus sint verè peccata. Confirmo: quia peccans cum ignorantia vincibili perinde se habet, ac si cognosceret malum esse id, quod facit: ergo sicut, si cognosceret, peccaret tali modo operando, ita etiam peccat, etsi non cognoscat, vel quia cognoscere non vult, & hæc dicitur ignorantia supina; vel quia vult non cognoscere, & dicitur affectata.

N. Tertia conclusio: Eadem opera præter
43. malitiam ignorantia vincibilis, à qua procedunt, induunt præterea eam malitia speciem, quam habent ex oppositione cum lege, vel virtute, cui opponuntur. Patet; quia nihil deest tali operi facto contra legem ex ignorantia vincibili quo minus contrahat eam malitia speciem, ex gr. homicidij, si fiat contra vitam proximi, simonia, si contra religionem, iniustitia, si contra iustitiam; cum enim opus illud sit liberum in ipsa ignorantia hinc, & nunc vincibili, & simul ut contra hanc, aut illam virtutem, non est, cur non contrahat illam speciem malitia; atque adeò, qui negligens scire, an hodie sit jejunium, an tale objectum sit fera, & ille comedat, iste jaculetur; ille esus erit contra abstinentiam cibi vetitam; & illa jaculatio erit homicidium, si objectum occisum sit homo: quare ille dupliciter peccabit, primò contra virtutem studiositatis, negligendo inquirere veritatem, ex qua negligentia oritur ignorantia veritatis; secundo contra charitatem, injustè occidendo; jaculans enim in tale objectum, quod, an necne sit homo, scire nolit, cum posset, perinde se habet, ac si scivisset esse hominem. Scio M. Tapiam
N. tom. 1. lib. 1. qu. 8. art. 5. & lib. 3. qu. 9. art. 3.
44. velle, quòd si ignorantia vincibilis non pro-
M. Tap. hibetur propter se, non esse speciale peccatum: ex gr. qui negligit scire, an hodie sit jejunandum, peccat tantum peccato intemperantia non jejunando; non autem peccato speciali ignorantia, quia in hoc casu non prohibetur ignorantia propter se, sed propter intemperantiam: si autem ea ignorantia sit speciali præcepto prohibita, erit speciale peccatum; quia sicut, ubi non est speciale præceptum vetans aliquid per se, non est speciale peccatum, etsi vetetur propter aliud; ita, ubi est speciale præceptum, est speciale peccatum.

N. Quarta conclusio: Si ignorantia olim vin-
45. cibilis fiat postea omnino invincibilis, opus factum contra legem sub hac ignorantia in-

vincibili est tantum materialiter, non formaliter peccatum. Patet; quia implicat formale peccatum sine cognitione peccati: sed stante ignorantia omnino invincibili peccati, implicat cognitio peccati: ergo stante ea ignorantia omnino invincibili, implicat, ut opus factum contra legem sit formale peccatum. Confirmo ijs omnibus, quæ adduxi d. 5. & 6. & conclusionis explicatione. Demus N. itaque me summo mane dubitare, an hodie 46. esus carniū sit vetitus, nec usum sufficienti diligentia ad sciendum; deinde accedente meridie sine ulla advertentia, aut dubio præcepti edam carnes; tunc dico, quòd si hic esus carniū processit à volitione posita, dum summo mane dubitavi de præcepto; dico, inquam, me peccare, tum contra studiositatem, quatenus nolui scire præceptum, tum contra præceptum Ecclesiæ, quod suppono dari, quòd violo carnes edendo; eaque incogitatio non tollit peccatum contra temperantiam præceptam, quia volitio talis esus carnis non ponitur sub illa, sed sub scrupulo matutino de existentia præcepti Ecclesiastici, & sub ignorantia vincibili matutinæ præcepti, sub qua ille esus, & in qua est liber, & voluntarius. Similiter dico, quòd si præcedam me accedente meridie fortasse ex toto me non animadverturum, nec ullo modo dubitaturum, sed omnino non cogitaturum de præcepto, & sub tali incogitatio carnes edam, adhuc peccabo contra abstinentiam præceptam, quia illa ignorantia licet hic, & nunc invincibilis sit, quatenus nullo modo dubito de præcepto vetante carnis esum, an necne detur, absolute tamen non est invincibilis, sed vincibilis, quatenus fuit prævisa, & volita saltem indirectè, nolens tollere impedimenta ejus ignorantia invincibilis; imò fortè ex professo distrahens me, & volens illam ignorantiam, adeoque esus carniū positus sub ea ignorantia, licet hic, & nunc invincibilis, est peccatum contra abstinentiam, & est liber in ipsa ignorantia nunc invincibili; & hæc est libera in ipsa ignorantia vincibili, & ratione volitionis nolentis eam ignorantiam invincibilem impedire, cum tamen deberem. Quando ergo dico, quòd opus factum contra legem sub ignorantia invincibili non est peccatum, intelligi debet de ignorantia omnino invincibili, quatenus nec nunc vinci potest, nec pendet à volitione libera antecedenti; id est, non fuit quæsitā, aut volita, sive directè, sive indirectè; & hoc est, quod tradit P. Teril. qu. 40. n. 37. & qu. 60. n. 3. & qu. 63. n. 5. & n. 60. dicens, quòd si ignorantia olim vincibilis fiat postea invincibilis, quia non est, à quo

quo ignorans instrui possit, tunc opus ex eâ ignorantia ortum est malum, & imputabile tantum ratione ignorantia; ab hac enim sciendi negligentia denominatur, & est verè peccatum, nec aliam malitiam peculiarem, aut poenae reatum affert, quam quæ dictæ negligentia culpabili debetur; quare si quis nunc non cogitet, sed ex culpa priori non retractata in hanc incogitantiam venerit, peccat quidem, non tamen novâ malitiâ, & imputabilitate, sed eadem malitiâ, & imputabilitas culpæ prioris applicatur huic operi, & illud constituit imputabile. Ratio est; quia cum ignorantia nunc sit invincibilis, opus sub eâ factum non potest magis imputari, quam ipsa ignorantia; sed hæc secundum se non potest imputari nunc, sed tantum ratione causæ, seu negligentia, à quâ processit; ergo nec opus potest aliter imputari. Hæc P. Teril. cujus ratio ejus mentem declarat.

§. III.

Quando ignorantia vincibilis fiat omnino invincibilis?

S U M M A R I U M.

Fit, quoties retractatur, aut quoties nec directè, nec indirectè est voluta: manet autem vincibilis, quoties durat moraliter scrupulus inquirendi veritatem, n. 47.

Regula M. Tapia, n. 48.

An ad peccati mortalis, aut venialis moralitatem necessaria sit actualis, & expressa malitia advertentia, aut evidens judicium malitiæ? n. 49.

Doctores discrepant potius in explicatione advertentia virtualis, quam in puncto principalis, n. 49. 50.

Omnis cognitio interpretativa supponit expressam, n. 51.

Per expressam non venit judicium evidens: satis dubium, scrupulus, & apprehensio non deponit, n. 52.

Quando vincibilis fiat omnino invincibilis? num. 53.

Regula de quantitate diligentia ex M. Tapia, num. 54.

Negat quod teneamur regulariter orare, & ad Deum converti, ut expellamus ignorantiam, num. 55.

N. 47. **Q**uinta conclusio: Toties ignorantia vincibilis fit omnino invincibilis, quoties ea retractatur, aut quoties hæc eadem invincibilis ignorantia, nec directè, nec indirectè est voluta: directè, quatenus volui me distrahere ad alia eo fine, ut tollerem omnem

advertentiam, vel scrupulum de obligatione inquirendæ veritatis; indirectè, quatenus libere non impedivi ea, quæ parere poterant hac omnimodam præcepti incogitantiam: toties autem ignorantia invincibilis non est omnino invincibilis, sed perseverat in ratione vincibilis, quoties durat moraliter scrupulus inquirendæ veritatis, seu existentia præcepti, vel durat in ratione liberi effectus, aut impedimentum prævisum occasionem daturum omnimodæ incogitantia.

Totam hanc doctrinam exactè, & brevi. N. ter exponit egregiè pius, & doctus Archiep. 48. Tapia lib. 3. qu. 9. art. 5. ubi hanc regulam M. Tapia tradit: Quando circa rem ignoratam nulla adest cogitatio, sive distincta, sive confusa in communi, vel in particulari, aut saltem dubium, aut scrupulus, talis ignorantia est omnino involuntaria, & invincibilis; quia, quod nullo modo est cognitum, non est voluntarium. Hæc M. Tapia.

Ego puto hanc conclusionem apud omnes N. Catholicos esse sine controversia cer-

tam, & mentem omnium adamussim explicare, & celebrem inter T. T. controversiam dirimere, an ad moralitatem peccati mortalis, & venialis, necessaria sit expressa malitiæ advertentia, ut plurimi affirmant, quos dedi §. 1. advert. 3. quibus addo Herinx tom. 2. d. 3. qu. 1. n. 7. qui ait: Ut actus sint moraliter mali, debet ista difformitas adverti, (non dicit, debuit) sive judicari per rationem operantis, & ipse operans debet illos libere ponere, alioquin si exerceantur indeliberatè, aut aliàs non libere, (nota hoc, quòd, dum exercentur, debet dari libertas, seu advertentia ad difformitatem) non erunt moraliter mali, nec imputabiles in peccatum: ita Herinx. Addo Caramuelem lib. 2. Theol. Caram.

Mor. Fund. pag. 479. qui ait: Ut actio quædam sit peccaminosa, oportet, ut procedat ab homine, qui nescit, & percipit quid boni, malivè in eâ sit; & antequam id videat, aut animum reflectat, actio neque bona est, neque mala. Hæc Caram. Immo cur omnes T. T. passim excusant à mortali actus indeliberatos, quibus cum non possint negare omnem deliberationem, dant illis semiplenam, nisi quia semiplena præsens non est satis ad mortale? Ergo multò minùs libertas præterita, quæ nunc nec semiplena est. Sed quid laboro in re ferè certa? nam sola libertatis definitio allata à S. Thomâ de Animâ qu. 12. art. 3. circa finem, quam omnes amplectuntur, evincit, non satis esse ad actum nunc liberum, libertatem præteritam; definitur enim, est Potentia, quâ, positis omnibus ad operandum prærequisitis, potest operari, & non operari;